

gemeente Loon op Zand

BESTEMMINGSPLAN “NATUURBEGRAAFPLAATS HUIS TER HEIDE”

- **BEANTWOORDING ZIENSWIJZEN**
- **AMBTSHALVE AANPASSINGEN**

Vastgesteld in de vergadering van de raad van de gemeente Loon op Zand van 24 september 2015

1. INLEIDING

2. ZIENSWIJZEN

2.1 Ontvangen zienswijzen

Van de volgende (rechts)personen zijn zienswijzen ontvangen:

Naam en adres	Datum ontvangst
Provincie Noord-Brabant, Brabantlaan 1, 's-Hertogenbosch	21 juli 2015
Stichting Natuurbegraafplaats-waaromniet.nl, Postbus 23130, Rotterdam	29 juli 2015
Het Groene Hart Brabant, Bosscheweg 24b Den Dungen	29 juli 2015

Alle ingediende zienswijzen zijn binnen de daarvoor gestelde termijn ontvangen. Alle ontvangen zienswijzen worden daarom inhoudelijk behandeld.

2.2 Samenvatting en beantwoording zienswijzen

In de onderstaande tabellen zijn de ontvangen zienswijzen samengevat en geeft de gemeente een reactie op deze zienswijzen. Vervolgens worden per zienswijze de conclusies aangegeven en de eventuele gevolgen voor het bestemmingsplan.

2.2.1 Provincie Noord Brabant, Brabantlaan1, 's-Hertogenbosch

	Samenvatting	Reactie
a.	Het plangebied van Natuurbegraafplaats Huis ter Heide heeft de aanduiding 'complex van cultuurhistorisch belang' in de zin van artikel 24 van de Verordening ruimte 2014. Bij de planvorming dient daarom na te worden gegaan: - Of de cultuurhistorische waarden en effecten daarop van de voorgenomen ontwikkeling voldoende in beeld zijn gebracht door een cultuurhistorisch onderzoek. - Of de bouwhistorische waarden behouden of hersteld worden. - Of de historische afleesbaarheid van de bebouwing en omgeving behouden of hersteld worden. - Of de historisch-landschappelijke en groenwaarden van de omgeving behouden en versterkt worden.	De gemeenteraad onderschrijft de zienswijze van de Provincie Noord Brabant. Het bestemmingsplan wordt vastgesteld conform de zienswijze van de provincie. Het gevraagde cultuurhistorisch onderzoek naar de effecten van de ontwikkeling van de natuurbegraafplaats op de cultuurhistorische waarden van het plangebied zijn in een advies uitgewerkt door bureau Raap. De toelichting van het bestemmingsplan is aangepast op basis van het cultuurhistorisch onderzoek. Het cultuurhistorisch onderzoek is als bijlage bij het bestemmingsplan gevoegd.
b.	In de planvoorschriften voor het artikel 3.5.3 (Bos) ontbreekt dat geen onevenredige afbreuk gedaan mag worden aan de waarden die met het complex van cultuurhistorisch belang samenhangen.	De gemeenteraad onderschrijft de zienswijze van de Provincie Noord Brabant. Het bestemmingsplan wordt vastgesteld conform de zienswijze van de provincie. Het betreffende artikel wordt aangepast.
c.	In artikel 4.1 (Maatschappelijk) wordt in de	De gemeenteraad onderschrijft de zienswijze

	doeleindenomschrijving gemist dat de gronden mede bestemd zijn voor de bescherming van de waarden die met het complex van cultuurhistorisch belang samenhangen.	van de Provincie Noord Brabant. Het bestemmingsplan wordt vastgesteld conform de zienswijze van de provincie. Het betreffende artikel wordt aangepast.
d.	In artikel 4.4.1 (Maatschappelijk) is een wijzigingsbevoegdheid opgenomen ten behoeve van wonen. De kwaliteitsverbetering van het landschap die hierbij is aangegeven dient expliciet bij te dragen aan de waarden van het complex van cultuurhistorisch belang.	De gemeenteraad onderschrijft de zienswijze van de Provincie Noord Brabant. Het bestemmingsplan wordt vastgesteld conform de zienswijze van de provincie. Het betreffende artikel wordt aangepast.
e.	Er heeft geen vooroverleg plaatsgevonden.	Voorafgaand aan het ter inzage leggen van het voorontwerpbestemmingsplan is dit gemeld via de door de provincie voorgeschreven site. Uit de daarop ontvangen "inventarisatie belangen gemeente" is op te maken dat het vooroverleg daarmee is afgerond.

Conclusie

De zienswijze van Provincie Noord-Brabant is deels gegrond en leidt tot aanpassing van het bestemmingsplan.

Gevolgen voor het bestemmingsplan

De zienswijze geeft aanleiding tot de volgende aanpassingen van het bestemmingsplan:

- Uit het cultuurhistorisch onderzoek dat werd opgesteld naar aanleiding van de zienswijze, is gebleken dat de wijziging van de planologische gebruiksactiviteit van 'wonen' naar 'maatschappelijk' een bijdrage levert aan het behoud en/of het herstel van het cultuurhistorisch karakter van het complex en het plan past binnen het (provinciale) beleid. Paragraaf 4.5 Cultuurhistorie van de toelichting bevat de verantwoording hieromtrent.
- Het cultuurhistorisch onderzoek is als bijlage bij de plantoelichting ter inzage gelegd.
- Het ontwerp van de natuurbegraafplaats is aangepast op basis van de adviezen uit het cultuurhistorisch onderzoek.
- Artikel 3.5.3 en 4.1 en 4.4.1 van de planvoorschriften zijn aangepast conform zienswijze provincie.
- De verbeelding is voor wat betreft de paden in het plangebied aangepast op basis van het cultuurhistorisch onderzoek.

2.2.2 Stichting Natuurbegraafplaats-waaromniet.nl, Postbus 23130, Rotterdam

	Samenvatting	Reactie
	2.3.1 Natuurbegraven volgens Natuurmonumenten en Natuurbegraven Nederland	
a.	De vraag van de reclamant is wie er verantwoordelijk zal zijn voor het (eeuwige) beheer van de graven.	Natuurmonumenten is en blijft eigenaar van de gronden en is daarmee verantwoordelijk voor het beheer van de natuur. Het eeuwig durende grafrecht wordt telkens verankerd in een notariële akte.
b.	Reclamant is van mening dat de vrijheid om een afscheid naar eigen wens in te vullen niet alleen is	De betreffende mening van reclamant is niet van belang voor de centrale vraag of het bestemmingsplan is vastgesteld in het kader van een goede ruimtelijke

	voorbehouden aan natuurbegraven. Het geadverteerde 'respect voor de natuur' is slechts een marketingterm.	ordening.
c.	Volgens reclamant is er kans op verstoring van de grafrust op de natuur begraafplaats door dieren en mensen. Ook door omvallende bomen kan de grafrust worden verstoord.	Op natuurbegraafplaatsen is de Wet op de Lijkbezorging, het Besluit op de Lijkbezorging en de Inspectierichtlijn Lijkbezorging van toepassing. Daarin wordt onder meer de wijze van begraven dwingend voorgeschreven. De wet- en regelgeving voorkomt dat graven worden verstoord door het eventueel wroeten van dieren in de buurt van de graven. Bij de inrichting van de natuurbegraafplaats worden deze wet- en regelgeving in acht genomen. De wet- en regelgeving spelen in het kader van de goede ruimtelijke ordening verder geen rol. Ten onrechte wordt gesteld dat er geen toezicht zal zijn op de natuurbegraafplaats.
d.	Reclamant is van mening dat het verhogen van de kwaliteit van de ecologische waarden in het plangebied sneller en beter te realiseren is zonder natuurbegraven.	De gemeenteraad is van mening dat de ontwikkeling van een natuurbegraafplaats een waardevolle bijdrage levert aan de verhoging van de ecologische waarden in het plangebied.
e.	Volgens reclamant is het conform gedragscodes voor bos- en natuurbeheer niet toegestaan om begravenissen te houden tijdens het broedseizoen.	In de 'Natuurtoets Natuurbegraafplaats Huis ter Heide' die als bijlage 2 bij de plantoelichting ter inzage is gelegd wordt geconcludeerd dat de effecten van de verstoring door het gebruik van het plangebied als natuurbegraafplaats gering zullen zijn. Bovendien hanteert Natuurbegraven Nederland een 'werkprotocol natuurbegraven' waarin leidende principes voor o.a. begravenissen zijn vastgelegd. Met dit werkprotocol worden aanwezige (beschermde) soorten beschermd en wordt voldaan aan de Flora- en faunawet.
f.	Volgens reclamant zorgen bezoekers aan de natuurbegraafplaats voor verdichting van de bodem.	In de 'Natuurtoets Natuurbegraafplaats Huis ter Heide' wordt geconcludeerd dat de toename van het aantal bezoekers niet van invloed zal zijn op de wezenlijke waarden en kenmerken van het gebied.
g.	Volgens reclamant zorgen stoffelijke overschotten voor vervuiling van de bodem.	Uit het rapport van Alterra uit 2009 'Terug naar de natuur' blijkt dat natuurbegraven niet milieubelastend is. De conclusie in dit rapport luidt dat het menselijke lichaam, inclusief eventuele cytostatica en andere toegediende medicijnen, niet als chemisch afval moet worden beschouwd. Daarbij is ook gekeken naar de metalen die vrijkomen, protheses en naar organische ontbindingsprocessen. Geconcludeerd mag worden dat op en rondom begraafplaatsen de gehalten aan zware metalen, elementen, anionen en specifieke afbraakproducten niet verschillen van die van 'normaal' grond- en oppervlaktewater. De gehalten liggen ruim onder de daarvoor geldende interventiewaarden en ook milieu-

		<p>hygiënische streefwaarden worden meestal niet overschreden. Daar moet aan worden toegevoegd dat de genoemde onderzoeken hebben plaatsgevonden op reguliere begraafplaatsen, waar geen specifieke voorzorgen zijn getroffen (zoals het niet mee begraven van voorwerpen of het verwijderen van protheses) om het milieu te beschermen. Dat natuurbegraven niet milieubelastend is blijkt ook uit het onderzoek milieueffecten begraafplaatsen Noord-Brabant, waarin wordt geconcludeerd dat een begraafplaats waarschijnlijk beperkte tot geen gevolgen heeft voor de bodemkwaliteit.</p>
h.	<p>Volgens reclamant is niet duidelijk hoe diep de graven worden gerealiseerd.</p>	<p>Op natuurbegraafplaatsen is de Wet op de Lijkbezorging en het Besluit op de Lijkbezorging van toepassing. Daarin wordt onder meer de diepte van begraven dwingend voorgeschreven.</p> <p>In het bijzonder wordt gewezen op artikel 5 van het Besluit op de lijkbezorging waarin onder meer is bepaald dat de afstand tussen de graven onderling ten minste dertig centimeter bedraagt, dat boven de kist of het omhulsel zich een laag grond bevindt van ten minste vijftig centimeter en dat de graven zich ten minste dertig centimeter boven het niveau van de gemiddeld hoogste grondwaterstand bevinden.</p>
i.	<p>Volgens reclamant zou de gemeente zich moeten aansluiten bij het advies van Alterra uit 2009 over de grafdichtheid;</p>	<p>Het rapport van Alterra in 2009 betreft een algemeen onderzoek naar natuurbegraafplaatsen die niet te vergelijken zijn met de voorliggende ontwikkeling. Zo ziet het rapport toe op tijdelijk begraven, dubbele graven en grafmarkering.</p> <p>Bovendien wordt in het Alterra-rapport 2013 (gratis verkrijgbaar via internet: www.wageningenUR.nl/alterra) in de inleiding (pagina 7) benadrukt dat in het Alterra-rapport 2009:</p> <p><i>“Een poging is gedaan om hiervoor een norm in termen van aantal graven te ontwikkelen, maar hierover wordt in het rapport (van 2009) opgemerkt:</i></p> <p><i>“Aan dit rekenvoorbeeld valt het nodige toe en af te doen. Het moet als niet meer dan een vingeroefening worden beschouwd”.</i></p> <p><i>“Desondanks is deze vingeroefening een eigen leven gaan leiden”.</i></p> <p>Anders dan reclamant stelt had de gemeenteraad wat betreft de grafdichtheid niet hoeven aan te sluiten bij de bevindingen uit het Alterra-rapport 2009.</p> <p>Alterra heeft in 2013 een landelijke inventarisatie naar natuurbegraafplaatsen gedaan. Hieruit is gebleken dat er twee soorten natuurbegraafplaatsen zijn: een groep begraafplaatsen die is gericht op natuurbeheer en een groep die is gericht op een natuurlijke sfeer. Alterra</p>

		<p>komt tot de conclusie dat het maximum aantal graven per hectare op zich beperkte betekenis toekomt als norm voor de effecten op de natuur als daar de spreiding over ruimte en tijd niet bij wordt betrokken. Spreiding over de ruimte heeft betrekking op de vraag waar de graven op de begraafplaats worden geconcentreerd. Spreiding over tijd heeft betrekking op de toename van het aantal graven per jaar en op de duur van de grafcrust. In geval van eeuwigdurende grafcrust wordt de grond namelijk ooit teruggegeven aan de natuur. Alterra concludeert dat bij de natuurbegraafplaats Heidepol (natuurbegraafplaats van dezelfde initiatiefnemer als in onderhavig geval), waarbij het maximum aantal graven per hectare 425 betreft en de totale oppervlakte van het plangebied 17 hectare betreft, sprake is van een begraafplaats die is gericht op natuurbeheer. Alterra acht dus van belang dat er gekeken wordt naar de spreiding over plaats en ruimte. Ook in het geval van onderhavige natuurbegraafplaats zal sprake zijn van eeuwigdurende grafcrust en de omstandigheid dat na verloop van tijd de natuurbegraafplaats wordt teruggegeven aan de natuur. Onderhavige natuurbegraafplaats valt dan ook op grond van het onderzoek van Alterra in 2013 in te delen als een begraafplaats gericht op natuurbeheer. Het opnemen van een maximale hoeveelheid graven per ha zou afbreuk doen aan de verscheidenheid in het gebied zelf.</p>
j.	Volgens reclamant is, het naar aanleiding van het beleid in het Waterbeheerplan 2016-2021) waarschijnlijk dat de grondwaterstand in de toekomst wordt verhoogd wat effect zal hebben op de maximale diepte van de graven.	Uit de Waterbeheerplan 2016-2021 van Waterschap Brabantse Delta valt niet op te maken dat het grondwater in het plangebied in de toekomst wordt verhoogd. Het plan voldoet aan de huidige beleidsregels en regelgeving. Het waterschap heeft ingestemd met het bestemmingsplan en geen zienswijze ingediend.
k.	Reclamant veronderstelt dat natuurbegraven van invloed is op de kwaliteit van het oppervlaktewater en het drinkwater.	Voor de beantwoording van deze zienswijze wordt verwezen naar het antwoord op zienswijze g van deze reclamant.
l.	Reclamant geeft aan dat eeuwig durende grafcrust niet samengaat met de bewering dat na de laatste begrafenis het plangebied weer een gewoon natuurgebied zal zijn.	De gemeenteraad is van mening dat eeuwig durende grafcrust samen gaat met het beheer van het plangebied als natuurgebied na de exploitatiefase van de natuurbegraafplaats.
	2.3.2 Natuurbegraafplaats Huis ter Heide	
m.	Reclamant is van mening dat Natuurmonumenten had moeten proberen geld te verwerven voor het beheer van het plangebied via haar donateurs voordat ze besloot een	De betreffende mening van reclamant is niet van belang voor de centrale vraag of het bestemmingsplan is vastgesteld in het kader van een goede ruimtelijke ordening.

	natuurbegraafplaats te ontwikkelen.	
n.	Reclamant veronderstelt dat de functie van ceremonieruimte niet past bij het cultuurhistorisch karakter van de gebouwen in het plangebied.	Bij de in gebruik name van het jachthuis 'Huis ter Heide', dat een gemeentelijk monument betreft, zullen de cultuurhistorische waarden van het gebouw in acht genomen worden. In het door adviesbureau Raap uitgevoerde cultuurhistorisch onderzoek dat als bijlage bij het vastgestelde bestemmingsplan is gevoegd is opgenomen hoe de bouwhistorische waarden van het gebouw behouden worden. Uit het cultuurhistorisch onderzoek is gebleken dat de wijziging van de planologische gebruiksactiviteit van 'wonen' naar 'maatschappelijk' een bijdrage levert aan het behoud en/of het herstel van het cultuurhistorisch karakter van het complex en het plan past binnen het (provinciale) beleid. Paragraaf 4.5 van de toelichting bevat de verantwoording hieromtrent.
o.	Volgens reclamant kan geen vergunning worden verstrekt als niet duidelijk is waar de 6 hectare natuurcompensatie wordt gerealiseerd.	Het ontwikkelen van 6 hectare nieuwe natuur in de vorm van een bos in de directe omgeving van het plangebied, is een gezamenlijk initiatief van Natuurbegraven Nederland en Natuurmonumenten. Dit initiatief vloeit mede voort om bij de realisatie van de natuurbegraafplaats te voldoen aan de Boswet. Derhalve stelt reclamant ten onrechte dat een goede ruimtelijke ordening aan de vaststelling van het bestemmingsplan in de weg zou staan.
	2.3.3 Samenwerking NM en NBN	
p.	Reclamant is van mening dat het ontwikkelen van natuurbegraafplaatsen niet valt onder de doelstelling van Natuurmonumenten.	De betreffende mening van reclamant is niet van belang voor de centrale vraag of het bestemmingsplan is vastgesteld in het kader van een goede ruimtelijke ordening.
q.	Reclamant is van mening dat aanbesteding had moeten worden uitgeschreven en dat sprake is van verboden staatssteun.	Initiatiefnemer is geen aanbestedende dienst. Evenmin is sprake van staatssteun, laat staan verboden staatssteun. Aan (in ieder geval) twee van de vier cumulatieve voorwaarden uit artikel 107 van het Verdrag betreffende de werking van de EU is namelijk niet voldaan.
r.	Reclamant stelt dat donateurs van Natuurmonumenten recht hebben op inzicht in de inkomsten uit natuurbegraven.	De betreffende mening van reclamant is niet van belang voor de centrale vraag of het bestemmingsplan is vastgesteld in het kader van een goede ruimtelijke ordening.
	3.2.1 Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte	
s.	Reclamant stelt dat geen sprake is van een bijdrage aan het NNN. Tevens wordt gesteld dat een compensatieplan opgesteld had moeten worden.	In de 'Natuurtoets Natuurbegraafplaats Huis ter Heide' wordt geconcludeerd dat de wezenlijke waarden en kenmerken van het NNN niet worden aangetast maar veeleer worden versterkt. Tevens wordt gesteld dat de diversiteit in het NNN zal toenemen. Derhalve zijn met betrekking tot de effecten op het NNN geen aanvullende, mitigerende of compenserende maatregelen noodzakelijk. De aanleg van de benodigde infrastructuur is dermate

		<p>beperkt dat de gemeente een compensatie plan ten behoeve van herbegrenzing van het NNN niet nodig acht.</p> <p>Daarnaast zal 6 hectare nieuwe natuur worden toegevoegd aan natuurgebied Huis ter Heide.</p>
	3.2.2 Natura-2000 gebieden	
t.	Volgens reclamant is het plangebied gelegen in de invloedssfeer van Natura2000 gebied Loonse en Drunense Duinen.	In de 'Natuurtoets Natuurbegraafplaats Huis ter Heide' wordt geconcludeerd dat effecten op beschermde gebieden zijn uitgesloten.
	3.2.3. Nationaal Natuurnetwerk	
u.	In deze paragraaf wordt door reclamant verwezen naar de zienswijze inzake paragraaf 3.2.4.	-
	3.2.4 Flora- en faunawet	
v.	Reclamant is van mening dat de ontwikkeling van de natuurbegraafplaats gevolgen heeft voor beschermde flora- en fauna en trekt de conclusie uit de natuurtoets in twijfel.	<p>In de 'Natuurtoets Natuurbegraafplaats Huis ter Heide' zijn de mogelijke effecten onderzocht voor de ter plaatse aanwezige flora- en fauna. Daarin worden een aantal aanbevelingen gedaan die in het bestemmingsplan zijn overgenomen. Verder zou voor een aantal beschermde soorten mogelijk een ontheffing nodig zijn als bedoeld in artikel 75 Flora- en faunawet (Ffw). De vraag of deze ontheffing nodig zou zijn en vervolgens kan worden verleend, komt in beginsel aan de orde in een procedure op grond van de Ffw. Op voorhand heeft de gemeenteraad geen aanleiding te veronderstellen dat de bedoelde ontheffing – voor zover al nodig – aan de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan in de weg zou staan.</p> <p>Voor zover reclamant de bevindingen en conclusies uit de 'Natuurtoets Natuurbegraafplaats Huis ter Heide' betwist, is de gemeenteraad een tegenovergestelde mening toegedaan. De 'Natuurtoets Natuurbegraafplaats Huis ter Heide' is zorgvuldig tot stand gekomen door een gerenommeerd bureau. Hetgeen door reclamant in de zienswijze naar voren is gebracht geven de gemeenteraad geen aanleiding om te twijfelen aan de juistheid en/of volledigheid van het onderzoek.</p>
w.	Reclamant geeft aan dat uit verschillende bronnen blijkt dat in Natuurgebied Huis ter Heide soorten voorkomen die in de 'Natuurtoets Natuurbegraafplaats Huis ter Heide' niet naar voren zouden komen.	<p>Hetgeen door reclamant in de zienswijze naar voren is gebracht geven de gemeenteraad geen aanleiding om te twijfelen aan de juistheid en/of volledigheid van de 'Natuurtoets Natuurbegraafplaats Huis ter Heide'.</p> <p>Wel merkt de gemeenteraad nog op dat het Natuurgebied Huis ter Heide vele malen groter is dan het plangebied van natuurbegraafplaats Huis ter Heide. Dat uit andere bronnen zou blijken dat in Natuurgebied Huis ter Heide (1003 hectare groot) soorten voorkomen die in de 'Natuurtoets Natuurbegraafplaats Huis ter Heide' voor het plangebied (35,75 hectare groot) niet naar</p>

		voren komen, acht zij dus niet onmogelijk. Het doet daarentegen geen afbreuk aan de juistheid en/of volledigheid van de 'Natuurtoets Natuurbegraafplaats Huis ter Heide'.
	3.2.5, 3.2.6, 3.2.7 en 3.2.8	
x.	Reclamant wijst op adviezen van Alterra en zoogdierdeskundigen om meer dan 65 centimeter grond boven het stoffelijk overschot aan te houden op een natuurbegraafplaats.	<p>Op natuurbegraafplaatsen is de Wet op de Lijkbezorging, het Besluit op de Lijkbezorging en de Inspectierichtlijn Lijkbezorging van toepassing. Daarin wordt onder meer de diepte van begraven dwingend voorgeschreven.</p> <p>In het bijzonder wordt gewezen op artikel 5 van het Besluit op de lijkbezorging waarin onder meer is bepaald dat dat boven de kist of het omhulsel zich een laag grond bevindt van ten minste vijftien centimeter. Aan het advies van Alterra wordt derhalve voldaan.</p>
y.	Reclamant is van mening dat geen sprake is van een natuurbegraafplaats vanwege het feit dat de graf-dichtheid afwijkt van het advies van Alterra in het rapport 'Terug naar de natuur' uit 2009. Hierbij wordt verwezen naar jurisprudentie (Rechtbank Roermond AW 10/458)).	<p>Voor de beantwoording van deze zienswijze wordt verwezen naar beantwoording van zienswijze i van deze reclamant.</p> <p>Voor zover reclamant verwijst naar de betreffende uitspraak (ECLI:NL:RBROE:2011:BR0393) merkt de gemeenteraad op dat de uitspraak van de rechtbank met name op zag dat die gemeente ten onrechte had vastgesteld sprake was van een natuurbegraafplaats, aangezien hier geen enkel onderzoek aan ten grondslag lag. De rechtbank heeft om die reden destijds gerefereerd aan het Alterra rapport van 2009. Echter, het rapport van Alterra in 2009 is gebaseerd op begraafplaatsen die niet te vergelijken zijn met de voorliggende ontwikkeling. Zo ziet het rapport op tijdelijk begraven, dubbele graven en grafmarkering.</p> <p>Bovendien wordt in het Alterra-rapport 2013 (gratis verkrijgbaar via internet: www.wageningenUR.nl/alterra) in de inleiding (pagina 7) benadrukt dat in het Alterra-rapport 2009: <i>"Een poging is gedaan om hiervoor een norm in termen van aantal graven te ontwikkelen, maar hierover wordt in het rapport (van 2009) opgemerkt":</i> <i>"Aan dit rekenvoorbeeld valt het nodige toe en af te doen. Het moet als niet meer dan een vingeroefening worden beschouwd".</i> <i>"Desondanks is deze vingeroefening een eigen leven gaan leiden".</i></p> <p>In een recente uitspraak van 16 april 2015 van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (ABRvS 16 april 2015, nr. 201501288/2/R3) overwoog</p>

		de voorzieningenrechter dat het Alterra-rapport 2009 is vervangen door het Alterra-rapport 2013. Nu daarin is vermeld dat de in het Alterra-rapport 2009 genoemde grafelijkheid niet als norm is bedoeld, oordeelde de voorzieningenrechter dat de gemeenteraad bij de vaststelling van het bestemmingsplan niet hoeft aan te sluiten bij die norm.
	3.2.10 Boswet	
z.	Reclamant stelt dat het gebruik als natuurbegraafplaats niet ondergeschikt blijft aan de hoofdbestemming Bos en dat niet deugdelijk is onderbouwd dat voldaan kan worden aan de Boswet.	De gemeenteraad acht de functie van natuurbegraafplaats ondergeschikt aan de bestemming Bos. Bij het vellen van houtopstand moet de Boswet in acht worden genomen. Het antwoord op de vraag of bij het vellen van houtopstand de Boswet in acht wordt genomen heeft betrekking op de naleving van die wet. Het speelt in het kader van een goede ruimtelijke ordening en derhalve in de bestemmingsplanprocedure verder geen rol.
	3.3.1 Structuurvisie N-B	
Z1	In deze zienswijze wordt verwezen naar de zienswijzen onder 3.5.1	
	3.3.2 en 3.3.2 Verordening ruimte	
Z2	Reclamant geeft aan dat een onderbouwing conform artikel 24 'complexen van cultuurhistorisch belang' ontbreekt.	Het gevraagde cultuurhistorisch onderzoek naar de effecten van de ontwikkeling van de natuurbegraafplaats op de cultuurhistorische waarden van het plangebied zijn in een advies uitgewerkt door bureau Raap. De toelichting van het bestemmingsplan is aangepast op basis van het cultuurhistorisch onderzoek. Het cultuurhistorisch onderzoek is als bijlage bij het bestemmingsplan gevoegd.
Z3	Reclamant is van mening dat niet wordt voldaan aan de principes voor 'zuinig ruimtegebruik' en verwijst naar de zienswijze onder 3.5.1.	Bij de ontwikkeling van de natuurbegraafplaats wordt voor de voorzieningen gebruik gemaakt van een bestaand bouwperceel. Derhalve wordt voldaan aan de principes voor zuinig ruimtegebruik. Tevens wordt de bestaande schuur met een omvang van 180 m ² uitgebreid tot 500 m ² voor het gebruik als ceremonieruimte. Voor de onderbouwing van het zuinig ruimtegebruik verwijst de gemeenteraad naar paragraaf 3.3.3 van de plantoelichting.
Z4	Reclamant vermeldt dat de bijdrage aan het NNN ter discussie staat omdat niet bekend is waar de 6 ha nieuwe natuur in de omgeving van het plangebied wordt gerealiseerd.	Verwezen wordt naar de reactie van de gemeenteraad op zienswijze o.
	3.3.4 Provinciaal waterplan	
Z5	Reclamant geeft aan dat een hydrologisch onderzoek naar de effecten van het maken van graven op de leemlaag in het plangebied	Het plan voldoet aan de huidige beleidsregels en regelgeving. Zo voldoen de voorgenomen ontwikkelingen aan de beleidsregels keur waterschap Brabantse delta. Binnen het plangebied zijn gronden aangemerkt als

	nodig is. Tevens zou aanvullend onderzoek naar de waterhuishouding noodzakelijk zijn.	beperkt beschermde gebieden Keur. Voor deze Keur-beschermingsgebieden zijn specifieke beleidsregels opgesteld. Bij deze gebieden geldt een antiverdrogingsbeleid gericht op behoud en/of herstel van het watersysteem. De voorgenomen ontwikkelingen worden hydrologisch neutraal uitgevoerd, hetgeen betekent dat zij geen nadelige effecten hebben op het watersysteem. Het waterschap heeft de juistheid van de bevindingen tevens gecontroleerd. Aanvullend onderzoek naar de waterhuishouding en de effecten op de vermeende leemlaag acht de gemeente niet noodzakelijk.
	3.4 natuurbeheerplan	
Z6	Reclamant is van mening dat geen invulling wordt gegeven aan het natuurbeheertype 'zand- en kalklandschap'.	In de toelichting en het inrichtings- en beeldkwaliteitsplan van het bestemmingsplan voor Natuurbegrafplaats Huis ter Heide is aangegeven dat de ambitie van de provincie binnen het natuurbeheertype 'zand- en kalklandschap' is om te komen tot grootschalige natuurgebieden. Deze ambitie past bij de natuurontwikkeling die de met de realisatie van de natuurbegrafplaats beoogd wordt.
	3.5.1 Structuurvisie Loon op Zand	
Z7	Reclamant vraagt zich af of recreatie en natuurbegraven conflicterende functies zijn.	De gemeenteraad is van mening dat extensieve recreatie zoals wandelen niet conflicteert met de functie natuurbegraven. Loslopende honden zijn, net als in natuurgebieden, verboden.
Z8	Reclamant vraagt zich af of er dagelijks toezicht zal zijn.	Op de natuurbegrafplaats zal dagelijks toezicht zijn.
	3.5.4 Bestemmingsplan buitengebied	
Z9	Reclamant stelt dat voorgenomen bestemmingswijziging uitgesloten moet worden geacht in verband met het niet voldoen aan wetgeving en beginselen van behoorlijk bestuur.	In hetgeen door reclamant in haar zienswijze naar voren is gebracht ziet de gemeenteraad geen aanleiding voor de conclusie dat het bestemmingsplan zou zijn vastgesteld en voorbereid in strijd met de algemene beginselen van behoorlijk bestuur. De gemeenteraad deelt de mening van de reclamant derhalve niet.
	3.6.1 Waterschapsbeleid	
Z10	Reclamant vraagt zich af of voldoende onderzoek is gedaan naar risico's van verontreiniging van grondwater.	Verwezen wordt naar de reactie van de gemeenteraad op zienswijze g.
Z11	Reclamant is van mening dat onvoldoende onderzoek is gedaan en dat procedure onzorgvuldig is toegepast.	In hetgeen door reclamant in haar zienswijze naar voren is gebracht ziet de gemeenteraad geen aanleiding voor de dat onvoldoende onderzoek zou zijn gedaan en dat de bestemmingsplanprocedure onzorgvuldig zou zijn. Ze deelt de mening van de reclamant niet.
	4.2.1 Flora & fauna	
Z12	Reclamant is van mening dat de natuurbegrafplaats negatieve effecten heeft op beschermde soor-	In de 'Natuurtoets Natuurbegrafplaats Huis ter Heide' van Bureau Waardenburg die als bijlage 2 bij de plan-toelichting ter inzage is gelegd. wordt geconcludeerd

	ten flora- en fauna.	dat als gevolg van de realisatie van de natuurbegraafplaats geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de aangetroffen beschermde soorten.
	4.3.1 Watersystemen	
Z13	Verwezen wordt naar de zienswijze in hoofdstuk 3 beleidskader.	Verwezen wordt naar de reactie van de gemeenteraad op zienswijze inzake hoofdstuk 3 beleidskader.
	4.4.1 Bodem	
Z14	Verwezen wordt naar de zienswijze inzake paragraaf 3.3.4	Verwezen wordt naar de eerdere beantwoording van de zienswijze inzake paragraaf 3.3.4.
	4.4.7 Milieueffecten natuurbegraafplaatsen	
Z15	Verwezen wordt naar de zienswijze inzake hoofdstuk 3 beleidskader.	Verwezen wordt naar de reactie van de gemeenteraad op zienswijze inzake hoofdstuk 3 beleidskader
	4.5 Cultuurhistorie	
Z16	Reclamant stelt dat de cultuurhistorische waarden van het plangebied nader onderzocht hadden moeten worden.	Het gevraagde cultuurhistorisch onderzoek naar de effecten van de ontwikkeling van de natuurbegraafplaats op de cultuurhistorische waarden van het plangebied zijn in een advies uitgewerkt door bureau Raap. De toelichting van het bestemmingsplan is aangepast op basis van het cultuurhistorisch onderzoek. Het cultuurhistorisch onderzoek is als bijlage bij het bestemmingsplan gevoegd.
	4.7 Archeologie	
Z17	Reclamant is van mening dat het uitgevoerde archeologische onderzoek onzorgvuldig is uitgevoerd. Naar mening van reclamant moet archeologisch onderzoek uitgevoerd worden als meer dan 2 twee vierkante meter en 50 cm diepte verstoord wordt. (bron: ABRvS 1 september 2010, LJN: BN5725).	In het 'Bureauonderzoek Natuurbegraafplaats Landgoed Huis ter Heide' wordt op basis van de landschappelijke ligging in het plangebied geen archeologische vindplaatsen verwacht. Bovendien wordt opgemerkt dat de kans aanwezig is dat het potentiële archeologische niveau (grotendeels) is verstoord bij de (veen)ontginning, plaggensteken en/of bebossing. Op grond van de resultaten van het bureauonderzoek is archeologisch vervolgonderzoek niet noodzakelijk. De door reclamanten aangehaalde jurisprudentie mist in dit kader relevantie. De Afdeling bestuursrecht spraak van de Raad van State beantwoordt in die uitspraak de vraag of het rechtskarakter van een projectbesluit in het stelsel van de Wro moet worden onderscheiden van een bestemmingsplan als bedoeld in artikel 3.1, eerste lid, van de Wro.
	4.8 Verkeerskundige aspecten	
Z18	Reclamant is van mening dat het uitgevoerde verkeerskundig onderzoek onzorgvuldig is uitgevoerd omdat geen rekening is gehouden met meerdere begrafenissen op 1 dag	In het verkeersonderzoek ¹ is op pagina 6 aangegeven dat bij meerdere begrafenissen op 1 dag er voldoende tijd tussen de plechtigheden zal zitten zodat bezoekers van de begrafenissen elkaar niet treffen en er daardoor niet gelijktijdig zal worden geparkeerd.

¹ Verkeersonderzoek Natuurbegraafplaats Huis ter Heide, Goudappel Coffeng januari 2015.

	6.1 Financieel economische haalbaarheid	
Z19	Reclamant stelt dat de financiële haalbaarheid van de natuurbegraafplaats onzeker is. Ook wordt gesteld dat andere begraafplaatsen in de omgeving last zullen krijgen van concurrentie met de natuurbegraafplaats.	Uit marktonderzoeken en de exploitatiebegroting van de natuurbegraafplaats Heidepol blijkt dat er behoefte is aan natuurbegraafplaatsen. De exploitatie van Heidepol over 2012 -2015 laat zien dat de natuurbegraafplaats commercieel haalbaar is. Daarbij is het blijkens de uitspraak van de Raad van State (201201045/1/R3) voldoende dat een commerciële partij het haalbaar acht en bereid is om een onderbouwd particulier initiatief te exploiteren. De Raad van State acht het ook niet nodig dat de gemeente een onderzoek verricht naar concurrentieverhoudingen en de toename van concurrentie. Verder is in opdracht van de initiatiefnemers een marktonderzoek verricht door TNS-NIPO waaruit blijkt dat er in de omgeving van het plangebied voldoende vraag c.q. behoefte is aan natuurbegraven. Derhalve is de financiële haalbaarheid van de natuurbegraafplaats voldoende onderzocht waardoor dit de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan niet in de weg staat.
	6.2 Maatschappelijke haalbaarheid	
Z20	Reclamant is van mening dat Natuurmonumenten zich niet zou moeten bezig houden met natuurbegraafplaatsen.	De betreffende mening van reclamant is niet van belang voor de centrale vraag of het bestemmingsplan is vastgesteld in het kader van een goede ruimtelijke ordening.
Z21	Reclamant is van mening dat een maatschappelijk debat noodzakelijk is vanwege de impact van de ontwikkeling.	De bestemmingsplanprocedure voor de natuurbegraafplaats is zorgvuldig doorlopen. Van inwoners van de eigen gemeente zijn geen inspraakreacties of zienswijzen binnen gekomen op het bestemmingsplan.
Z22	Reclamant is van mening dat gemeente Loon op Zand financiële risico's loopt bij een eventueel faillissement van de exploitant.	Gronden zijn niet in eigendom van gemeente en gemeente loopt dan ook geen financieel risico bij een eventueel faillissement van de exploitant.

Conclusie

De zienswijze van Stichtingnatuurbegraafplaats-waaromniet.nl deels gegrond en leidt tot aanpassing in het bestemmingsplan.

Gevolgen voor het bestemmingsplan

De zienswijze geeft aanleiding tot de volgende aanpassingen van het bestemmingsplan:

- Uit het cultuurhistorisch onderzoek dat werd opgesteld naar aanleiding van de zienswijze, is gebleken dat de wijziging van de planologische gebruiksactiviteit van 'wonen' naar 'maatschappelijk' een bijdrage levert aan het behoud en/of het herstel van het cultuurhistorisch karakter van het complex en het plan past binnen het (provinciale) beleid. Paragraaf 4.5 Cultuurhistorie van de toelichting bevat de verantwoording hieromtrent.
- Het cultuurhistorisch onderzoek is als bijlage bij de plantoelichting ter inzage gelegd.

Bestemmingsplan "natuurbegraafplaats Huis ter Heide" - Beantwoording zienswijzen en ambtshalve aanpassingen

- Het ontwerp van de natuurbegraafplaats is aangepast op basis van de adviezen uit het cultuurhistorisch onderzoek.

2.2.3 Het Groene Hart Brabant, Bosscheweg 24b, Den Dungen.

	Samenvatting	Reactie
a.	Reclamant is van mening dat in het plan voor natuurbegraafplaats Huis ter Heide de actuele natuurwaarden en de grondwaterstand concreter aangeduid moeten worden in verband met het kunnen bepalen van de begraafcapaciteit.	De gemeenteraad is van mening dat de initiatiefnemer gehouden is aan het Besluit op de lijkbezorging inzake de relatie tussen de grondwaterstand en de begraafcapaciteit. Tevens is de gemeenteraad van mening dat de initiatiefnemer gehouden is aan de Flora- en faunawet inzake de relatie tussen de natuurwaarden en de begraafcapaciteit. Naar de haalbaarheid van een natuurbegraafplaats in relatie tot de Flora- en faunawet en het Besluit op de lijkbezorging is volgens de gemeenteraad voldoende onderzoek gedaan.
b.	Reclamant is van mening dat een veel intensievere ontsluiting ten behoeve van de bereikbaarheid van de graven nodig is, wat tot verstoring van de natuurwaarden zal leiden.	De gemeenteraad deelt deze mening niet. Reclamant houdt geen rekening met een grote spreiding in ruimte en tijd wat betreft begrafenissen en het delven van graven. Door deze spreiding is een extensieve ontsluiting zoals is beschreven in het inrichtings- en beheerplan voor natuurbegraafplaats Huis ter Heide toereikend.
c.	De gemeenteraad kan de belangen van natuur en milieu op basis van het bestemmingsplan dat als ontwerp ter inzage heeft volgens reclamant niet goed afwegen.	De gemeenteraad deelt de mening van de reclamant niet.
d.	Reclamant is van mening dat natuurbegraafplaatsen alleen toelaatbaar zijn op locaties waar ze in nieuwe natuur worden gerealiseerd. In de bestaande EHS/NNN leiden ze tot aantasting en verstoring van de natuur.	Voor het plangebied is een 'Natuurtoets Natuurbegraafplaats Huis ter Heide' uitgevoerd die als bijlage 2 bij de plantoelichting ter inzage is gelegd. In de natuurtoets wordt geconcludeerd dat de wezenlijke waarden en kenmerken van het NNN niet worden aangetast maar veeleer worden versterkt. Tevens wordt gesteld dat de diversiteit in het NNN zal toenemen.
e.	Reclamant is van mening dat de grafdichtheid op de natuurbegraafplaats 425 graven per hectare wordt. Deze grafdichtheid is volgens reclamant te hoog vanwege de schade aan bomen.	De grafdichtheid waar reclamant van uit gaat is niet in het bestemmingsplan voor natuurbegraafplaats Huis ter Heide vastgelegd. Bij het delven van graven is de initiatiefnemer gehouden aan de Flora- en faunawet en kan derhalve geen sprake zijn van schade aan bomen. Tevens wordt voor de beoordeling van deze zienswijze verwezen naar de beoordeling van zienswijze d. van deze recla-

		mant.
f.	Reclamant is van mening dat lichamen veel stoffen bevatten die schadelijk zijn voor het milieu. Tevens wordt verzocht om het gebruik van plastic ID markers met chips te staken.	Voor de beoordeling van deze zienswijze wordt verwezen naar de beoordeling van zienswijze g. van reclamant Stichtingnatuurbegraafplaats-waaromniet.nl.
g.	Reclamant merkt op dat het plangebied conform het bestemmingsplan groter is dan in een gesprek met Natuurmonumenten is genoemd.	De betreffende opmerking van reclamant is – wat daar ook van zij - niet van belang voor de centrale vraag of het bestemmingsplan is vastgesteld in het kader van een goede ruimtelijke ordening.
h.	Reclamant is van mening dat door begrafenissen, auto's en machines de EHS verstoord wordt.	Voor het plangebied is een 'Natuurtoets Natuurbegraafplaats Huis ter Heide' uitgevoerd welke die als bijlage 2 bij de plantoelichting ter inzage is gelegd. In de natuurtoets is tevens meegenomen dat in het NNN (voorheen: EHS) een klein oppervlak bos wordt omgezet in een halfverhard parkeerterrein. In de natuurtoets wordt geconcludeerd dat de ontwikkeling de wezenlijke waarden en kenmerken van het NNN niet worden aangetast maar veeleer worden versterkt. Tevens wordt gesteld dat de diversiteit in het NNN zal toenemen en dat de natuurkwaliteit in het NNN toeneemt.
i.	Reclamant vraagt zich af of reeds een melding in het kader van de Boswet is gedaan.	Bij het vellen van houtopstand moet de Boswet in acht worden genomen. Het antwoord op de vraag of bij het vellen van houtopstand de Boswet in acht wordt genomen heeft betrekking op de naleving van die wet. Het speelt in het kader van een goede ruimtelijke ordening en derhalve in de bestemmingsplanprocedure verder geen rol. De melding in het kader van de Boswet in relatie tot de inrichting van Natuurbegraafplaats Huis te Heide is nog niet gedaan maar er wordt zoals in de toelichting van het bestemmingsplan is verwoord in het kader van de ontwikkeling voldaan aan de Boswet. Zo zal onder andere 6 hectare nieuwe natuur in de vorm van een bos worden gerealiseerd.
j.	Reclamant is van mening dat door het verwijderen van bomen de condities van de EHS wordt geschaad.	Voor de beoordeling van deze zienswijze wordt verwezen naar de beoordeling van zienswijze d. van deze reclamant.
k.	Reclamant is van mening dat een natuurcompensatie moet worden opgesteld vanwege de parkeerplaats in de EHS, kap van bestaand bos, uitbreiding van de ontvangst en ceremonieruimte en aanleg van paden.	De aanleg van de benodigde infrastructuur is beperkt, de inrichtingsmaatregelen in het bos tasten conform de conclusies uit de Natuurtoets Natuurbegraafplaats Huis ter Heide' die als bijlage 2 bij de plantoelichting ter inzage

	<p>Tevens had volgens reclamant de 6 ha nieuwe natuur juridisch verankerd moeten zijn in een overeenkomst en in een bestemming nieuw bos.</p>	<p>is gelegd, de wezenlijke waarden en kenmerken van het NNN niet aan en de uitbreiding van de bebouwing vindt plaats op het bouwvlak dat niet in omvang toeneemt.</p> <p>Derhalve zijn met betrekking tot de effecten op het NNN geen aanvullende, mitigerende of compenserende maatregelen noodzakelijk.</p> <p>De realisatie van de 6 hectare nieuwe natuur zal worden verankerd in een overeenkomst tussen Natuurbegraven Nederland en Natuurmonumenten. Dit mede in het kader van de Boswet. Derhalve stelt Reclamant ten onrechte dat dit initiatief juridisch verankerd zou moeten zijn in het bestemmingsplan.</p>
i.	<p>Volgens reclamant is onvoldoende rekening gehouden met de hydrologische en geomorfologische situatie van het gebied.</p>	<p>Voor de beoordeling van deze zienswijze wordt verwezen naar de beoordeling van zienswijze Z5 van reclamant Stichtingnatuurbegraafplaats-waaromniet.nl.</p>
m.	<p>Volgens reclamant is de archeologische verwachtingswaarde zonder onderbouwing van de verbeelding en uit de planregels gehaald.</p>	<p>Door de initianemer is een archeologische bureauonderzoek uitgevoerd en is bovendien beoordeeld en goedgekeurd door de afdeling SO/BAM van de gemeente 's-Hertogenbosch. Op basis van deze zorgvuldige onderbouwing is de archeologische verwachting in de regels en de verbeelding van het plangebied aangepast</p>
n.	<p>Reclamant trekt de conclusies uit de natuurtoets van Bureau Waardenburg in twijfel.</p>	<p>In de 'Natuurtoets Natuurbegraafplaats Huis ter Heide' zijn de mogelijke effecten onderzocht voor de ter plaatse aanwezige flora- en fauna. Daarin worden een aantal aanbevelingen gedaan die in het bestemmingsplan zijn overgenomen. Verder zou voor aan aantal beschermde soorten mogelijk een ontheffing nodig zijn als bedoeld in artikel 75 Flora- en faunawet (Ffw). De vraag of deze ontheffing nodig zou zijn en vervolgens kan worden verleend, komt in beginsel aan de orde in een procedure op grond van de Ffw. Op voorhand heeft de gemeenteraad geen aanleiding te veronderstellen dat de bedoelde ontheffing – voor zover al nodig – aan de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan in de weg zou staan.</p> <p>Voor zover reclamant de bevindingen en conclusies uit de 'Natuurtoets Natuurbegraafplaats Huis ter Heide' betwist, is de gemeenteraad een tegenovergestelde mening toegedaan. De 'Natuurtoets Natuurbegraafplaats Huis ter Heide' is zorgvuldig tot stand gekomen door een gerenommeerd</p>

		bureau. Hetgeen door reclamant in de zienswijze naar voren is gebracht geven de gemeenteraad geen aanleiding om te twijfelen aan de juistheid en/of volledigheid van het onderzoek.
o.	Reclamant geeft aan dat in het gebied soorten voorkomen die in de natuurtoets niet naar voren komen.	<p>Hetgeen door reclamant in de zienswijze naar voren is gebracht geven de gemeenteraad geen aanleiding om te twijfelen aan de juistheid en/of volledigheid van de 'Natuurtoets Natuurbegraafplaats Huis ter Heide'.</p> <p>Wel merkt de gemeenteraad nog op dat het Natuurgebied Huis ter Heide vele malen groter is dan het plangebied van natuurbegraafplaats Huis ter Heide. Dat uit andere bronnen zou blijken dat in Natuurgebied Huis ter Heide (1003 hectare groot) soorten voorkomen die in de 'Natuurtoets Natuurbegraafplaats Huis ter Heide' voor het plangebied (35,75 hectare groot) niet naar voren komen, acht zij dus niet onmogelijk. Het doet daarentegen geen afbreuk aan de juistheid en/of volledigheid van de 'Natuurtoets Natuurbegraafplaats Huis ter Heide'.</p>
p.	Reclamant is van mening dat de boomaanplant in het plangebied cultuurhistorisch waardevol is. Dit maakt natuurbegraven volgens reclamant niet aanvaardbaar.	Door de initiatiefnemer is een cultuurhistorisch quickscan opgesteld waarin aanbevelingen worden gedaan over waardevolle bomen en bosstructuren. In de toelichting van en het inrichtings- en beheerplan bij het vastgestelde bestemmingsplan is opgenomen dat deze aanbevelingen worden overgenomen.
r.	Reclamant wijst op het ontbreken van een cultuurhistorisch onderzoek conform artikel 24 voor 'complexen van cultuurhistorisch belang' van de Verordening ruimte.	Door de initiatiefnemer is een cultuurhistorisch quickscan opgesteld dat als bijlage bij het vastgestelde bestemmingsplan is gevoegd.
s.	Reclamant vraagt zich of er niet te veel natuurbegraafplaatsen worden ontwikkeld in relatie tot de vraag.	Uit marktonderzoeken en de exploitatiebegroting van de natuurbegraafplaats Heidepol blijkt dat er behoefte is aan natuurbegraafplaatsen. De exploitatie van Heidepol over 2012 -2015 laat zien dat de natuurbegraafplaats commercieel haalbaar is. Daarbij is het blijkens de uitspraak van de Raad van State (201201045/1/R3) voldoende dat een commerciële partij het haalbaar acht en bereid is om een onderbouwd particulier initiatief te exploiteren. De Raad van State acht het ook niet nodig dat de gemeente een onderzoek verricht naar concurrentieverhoudingen en de toename van concurrentie.

		Verder is in opdracht van de initiatiefnemers een marktonderzoek verricht door TNS-NIPO waaruit blijkt dat er in de omgeving van het plangebied voldoende vraag c.q. behoefte is aan natuurbegraven.
t.	Reclamant is van mening dat meer inzicht in de fasering en de duur van de exploitatie nodig is.	Er is geen sprake van een gefaseerde uitvoering van het bestemmingsplan. Het bestemmingsplan wordt vastgesteld voor de duur van 10 jaren.
u.	Volgens reclamant moet het plan voor de natuurbegraafplaats in het kader van artikel 3.2 'kwaliteitsverbetering van het landschap' van de Verordening ruimte beter onderbouwd worden. Vanwege een toename van bebouwing, de aanleg van een parkeerplaats en de mogelijkheid tot vergroting van het bouwvlak wordt volgens reclamant de EHS geschaad.	De ontwikkeling van de natuurbegraafplaats Huis ter Heide gaat volgens de gemeenteraad gepaard met een kwaliteitsverbetering van het landschap in de vorm van een fysieke verbetering van de aanwezige of potentiële waarden van het gebied. Door het natuurgebied de functie van natuurbegraafplaats te geven wordt geld gegenereerd om met eenmalige inrichtingsmaatregelen natuurontwikkeling mogelijk te maken en wordt voor financiering gezorgd voor de duurzame instandhouding van het gebied. Daarnaast zal 6 hectare nieuwe natuur worden toegevoegd aan natuurgebied Huis ter Heide. Voor het overige wordt door de gemeenteraad verwezen naar de reactie van zienswijze k. van deze reclamant.
v.	Opnieuw geeft reclamant aan dat onvoldoende is onderbouwd op grond van artikel 24 van de Verordening ruimte.	Het gevraagde cultuurhistorisch onderzoek naar de effecten van de ontwikkeling van de natuurbegraafplaats op de cultuurhistorische waarden van het plangebied zijn in een advies uitgewerkt door bureau Raap. De toelichting van het bestemmingsplan is aangepast op basis van het cultuurhistorisch onderzoek. Het cultuurhistorisch onderzoek is als bijlage bij het bestemmingsplan gevoegd.
w.	Opnieuw geeft reclamant aan dat het gebruik van kunststof ID markers in haar optiek niet passend is op een natuurbegraafplaats.	Voor de beoordeling van deze zienswijze wordt verwezen naar de beoordeling van zienswijze f. van deze reclamant.
x.	Reclamant geeft aan dat de grafdichtheid niet vastgelegd is in het plan.	Voor de beoordeling van deze zienswijze wordt verwezen naar de beoordeling van zienswijze i. van reclamant Stichtingnatuurbegraafplaats-waaromniet.nl.
y.	Reclamant verzoekt de mogelijkheid om verlichting te realiseren uit de planregels moet worden verwijderd.	Het ontwerpbestemmingsplan maakt voor de bestemming 'Verkeer – Onverhard' in artikel 5.2.2 aanhef en onder a van de planregels het plaatsen van lichtmasten mogelijk. Dit is geen wijziging ten opzichte van et vigerende bestemmingsplan Buitengebied. Desondanks zal de gemeenteraad de ziens-

		wijze van reclamant inwilligen en de planregels op dit punt aanpassen, te meer omdat op de natuurbegraafplaats geen lichtmasten nodig zijn.
z.	Reclamant geeft aan dat de parkeerplaats in de toekomst wellicht verhard wordt gerealiseerd. Tevens geeft reclamant aan dat de bebouwing in de toekomst wellicht wordt uitgebreid.	Binnen de planregels van het bestemmingsplan voor natuurbegraafplaats Huis ter Heide is verharding van de parkeerplaats en uitbreiding van de bebouwing niet mogelijk.

Conclusie

De zienswijze van Het Groene Hart Brabant is deels gegrond en leidt tot aanpassing van het bestemmingsplan.

Gevolgen voor het bestemmingsplan

De zienswijze geeft aanleiding tot de volgende aanpassingen van het bestemmingsplan:

- Uit het cultuurhistorisch onderzoek dat werd opgesteld naar aanleiding van de zienswijze, is gebleken dat de wijziging van de planologische gebruiksactiviteit van 'wonen' naar 'maatschappelijk' een bijdrage levert aan het behoud en/of het herstel van het cultuurhistorisch karakter van het complex en het plan past binnen het (provinciale) beleid. Paragraaf 4.5 Cultuurhistorie van de toelichting bevat de verantwoording hieromtrent.
- Het cultuurhistorisch onderzoek is als bijlage bij de plantoelichting ter inzage gelegd.
- Het ontwerp van de natuurbegraafplaats is aangepast op basis van de adviezen uit het cultuurhistorisch onderzoek. In artikel 5.2.2a van de planregels wordt de mogelijkheid om lichtmasten te realiseren uit de regels gehaald.

3. AMBTSHALVE AANPASSINGEN

3.1 Inleiding

Gebleken is dat het ontwerpbestemmingsplan op een aantal punten verbetering en aanpassing heeft. Deze aanpassingen worden ambtshalve bij de vaststelling van het bestemmingsplan verwerkt. In het navolgende wordt weergegeven welke aanpassingen worden doorgevoerd en wat hiervoor de motivatie is.

3.2. Bestemmingsplan

3.2.1 Aanpassingen in de toelichting

	Onderdeel en motivatie	Aanpassing
a.		
b.		
c.		

3.2.2 Aanpassingen van de regels

	Onderdeel en motivatie	Aanpassing
d.		
e.		
f.		

3.2.3 Aanpassingen in de verbeelding

	Onderdeel en motivatie	Aanpassing
g.	Bouwvlak bestemming Maatschappelijk	Vormverandering waarbij grootte van bouwvlak gelijk is gebleven aan oppervlak in ontwerp bestemmingsplan.
h.		
i.		